H En Athnais Archaiologik Hetaireia [Hrsg.]: Archaiologik ephmeris: periodikon ts en Athnais Archaiologiks Hetaireias
1917 Seite 95

« ὅτι ὁ Ἅγιος *Γιάννης* τὴν δύναμιν ταύτην ἐκλη-
« ρονόμησεν ἐκ τοῦ *Ἰανίσκου* ἕνεκα μόνης τῆς ταυ-
« τότητος τῶν ὀνομάτων ἀμφοτέρων, ὅπως διὰ τὸν
« αὐτὸν λόγον ὁ Ἅγιος *Ἠλίας* ἀντικατέστησε τὸν
« *Ἥλιον* κτλ.»

Τὴν ὑπόθεσίν μου ταύτην ἔρχεται νῦν νὰ ἐνι-σχύσῃ μέχρις ἐπικυρώσεως, νομίζω, ἡ ἀνακάλυ-ψις τοῦ ἐκ Σουνίου ἀναγλύφου τῆς Ἠπιόνης μετὰ τοῦ Ἰανίσκου, δίδουσα ἡμῖν διά τινος λεπτομερείας τῆς παραστάσεως ἔδαφος καὶ πρὸς ἄλλας παρατη-ρήσεις ὑψίστης, ὡς νομίζω, σπουδαιότητος διὰ τὴν κατανόησιν πλήθους περιφημοτάτων καὶ παναρ-χαίων μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς καὶ μάλιστα τῆς Ἀττικῆς χώρας.

Ἀληθῶς ὁ μετὰ προσοχῆς ἐξετάζων τὸ ἐκ Σου-νίου ἀνάγλυφον παρατηρεῖ ὅτι ἡ φέρουσα τὸν Ἰα-νίσκον θεὰ θέτει τὴν δεξιὰν αὐτῆς ἄνευ προφανοῦς τινος ἀνάγκης ἐπὶ κιονίσκου, οὗ ἡ παρουσία εἶναι ἐντελῶς ἀνεξήγητος, διότι οὔτε ἀντικείμενόν τι φέ-ρει οὔτε κἂν χρησιμεύει ὡς στήριγμα ἡ ἀνάπαυσις τοῦ σώματος τῆς παρισταμένης θεᾶς. Αὕτη φέρουσα εὐτραφῆ καὶ ἀρκετὰ ἤδη ἀνεπτυγμένον τὸ σῶμα *κοῦρον* Ἰανίσκον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, τὸ δὲ σῶμα ἔχουσα πρὸς τὰ ἀριστερὰ κλῖνον ἐκ τοῦ σημαντικοῦ βάρους τοῦ Ἰανίσκου, οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκην νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ κιονίσκου. Κατ' ἀκο-λουθίαν εἶναι σαφὲς ὅτι ἡ θεὰ θέτουσα τὴν δεξιὰν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ κιονίσκου δηλοῖ ὅτι πρόκειται περὶ ἱεροῦ τινος συμβόλου, ἀπαραλλάκτως ὅπως ὁ Ἡρα-κλῆς ἀγαλμάτων τινῶν [1] θέτων ἐπιδεικτικῶς καὶ ἄνευ ἀνάγκης τινὸς τὸ ῥόπαλον αὐτοῦ ἐπὶ μεγάλης πέτρας δηλοῖ τὴν ἱερὰν τοῦ λίθου τούτου φύσιν, ὅτι δηλαδὴ πρόκειται περὶ τῆς περιφήμου *Ἀγελάστου Πέτρας* τῆς πύλης τοῦ Ἅδου [2]. Ἐρωτᾶται λοιπὸν νῦν τίς ὁ πᾶν ἄλλο ἢ κοινὸς κιονίσκος οὗτος (ἰδὲ εἰκ. 13-14 τῆς σ. 88) καὶ τίς ἡ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τοὺς παρισταμένους Ἠπιόνην καὶ Ἰανίσκον, τοὺς ἰατροὺς τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν τῶν παιδίων;

Οὐδὲν περὶ τούτου δυνηθεὶς ν' ἀνεύρω ἐν ταῖς ἀρχαίαις πηγαῖς περὶ τοῦ Ἰανίσκου καὶ τῶν ἄλλων τέκνων τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔχων δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ τῶν μυκηναϊκῶν χρόνων μέχρι σήμερον οὐδέ-ποτε ἔπαυσεν ὁ αὐτός, ζηλότυπος τῶν παραδόσεων αὐτοῦ, λαὸς νὰ κατοικῇ τὰς Ἀθήνας, εἰς ὧν τὴν λατρείαν ἀνήκει τὸ ἐκ Σουνίου ἀνάγλυφον, κατέ-φυγον εἰς τὰς περὶ τοῦ κληρονόμου τοῦ Ἰανίσκου Ἁγ. Γιάννη παραδόσεις. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεύνης μου ταύτης ἐδικαίωσε τὰς προσδοκίας μου.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν γνωρίζουσι τὸν παρὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Εὐριπίδου καὶ Μενάνδρου μεμονωμένον ὑπολειφθέντα κορινθιακὸν ἀρράβδωτον κίονα τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὸν περι-κλειόμενον ἐντὸς τοῦ σηκοῦ τοῦ ἐκκλησιδίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὑπερέχοντα δὲ τῆς στέγης αὐτοῦ ***(εἰκ. 17)*** [3]. Περὶ τοῦ κίονος

17: ἐκκλησία Ἁγ. Ἰωάννου Κολόννα (ὁδὸς Εὐριπίδου).

τούτου τῆς μοναδικῆς τὴν ὄψιν παλαιᾶς ταύτης ἐκ-κλησίας τῆς πόλεως ἡμῶν ὁ λαὸς καλῶν τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τοῦτον *Κολόννα* ἢ Ἅγ. Γιάννην *τῆς Κο-λόννας* ἢ ἁπλῶς *Θερμαντήν*, ὡς θεραπεύοντα τὴν ἐκ τῆς ἑλονοσίας *θέρμην*, διηγεῖται τὴν ἐξῆς παρά-δοσιν, ὑπὸ πολλῶν ἡμεδαπῶν καὶ ξένων λαογρά-φων καταγραφεῖσαν καὶ δημοσιευθεῖσαν ἤδη [4].

1 Reinach, Répertoire de la stat. II, 209, 1-2, 8. III, 637.
2 Σβορῶνος, Τὸ Ἐθν. Ἀρχ. Μουσ. σ. 55 κέξ.

3 Εἰκόνα αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ὁ N. Πολίτης, Παραδόσεις τόμ. Β' πίναξ Ε, εἰκ. 11 καὶ ὁ A. Struck, Griechenland, τόμ. Α' Athen und Attica (1911), σ. 142 εἰκ. 166. Ὁ Πιττάκης καὶ Εὐστρατιά-δης (χειρόγραφοι σημειώσεις) ἀναφέρουσι τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἅγ. Ἰωάννης Κολόννα*, *Ἅγ. Ἰωάννης ὁ πτωχοπρόδρομος*, *Θερμαντὴς* ἢ *Θερμαστὴς* (Thermasta).

4 Δ. Γ. Καμπούρογλου, Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων τόμ. Α' σ. 221, R. Rodd, The Custom and Lore of Modern Greece. 1892 σ. 167. — G. F. Abott, Macedonian Folklore σ. 65. — N. Πο-λίτου Παραδόσεις τόμ. Α' σ. 80, ἀρ. 155. Τόμ. Β' σ. 763.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK HEIDELBERG
http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/aephem1917/0107
gefördert durch die DFG